

dies i coses

Abril 88

nº 4

CALONGE

**PREMSA
CORONA**

SANTUERI ENS PODRIA DIR MOLT DE LA NOSTRA
HISTÒRIA.

AL LLARG DELS SEGLES HA CONTEMPLAT EL PAS DE
L'HOME PER AQUESTES TERRES I VETLA PEL NOSTRE POBLE
DES DEL SEU NEIXEMENT.

Pex Començar

TENIM BONES NOVES PER TOTS NOSALTRES QUE FEIM
" DIES I COSES " I PELS QUI LA COMPREN .
PEL PROPER NUMERO TENDREM UNA SUBVENCIO DE
L'AJUNTAMENT, AL QUAL ESTAM MOLT AGRAITS, I
PER AIXO PODREM BAIAR EL PREU DE LA REVISTA.
RES PUS JUST DESITJAR-VOS QUE SES PANADES SI-
GUIN BONES.

-SUMARI-

Per començar.....	2
Abril.....	3
Pasqua.....	5
Objecció avui.....	6
Formes de saludar.....	7
Salut i pau.....	8
L'esport és cosa bona..	10
La nostra gent: Es con- co en Biel Maganet.....	12
Les monedes de les Illes	15
Obra Cultural Balear...	18
Els colors de les flors	20
Guina.....	22
Passa-temps.....	23
Cares d'ahir.....	24

Dies i Coses

Telf. 65-78-20
Mn. Antoni Vadell, 2
07669- Calonge.

Abans, passar el rosari
i cada vespre a colgar prest;
ara és més necessari
es veure es Telediari,
"Los Colby" o "Falcon Crest".

Abans, per guardar abstinència
passavem amb arengades;
ara bones parrillades,
llagosta i ensaimades
i tranquila sa consciència.

Jaume Julià

D. P.: 148-1988

Imprimeix:
Apostol y civilizador

CONSELL DE REDACCIO

Jaume Vallbona i Bennàssar (de Na Blanca)	Josep Adrover i Vallbona (des Camp den Ventura)
Margalida Adrover i Manresa (de Can Polla)	Toni Vadell i Maimó (des Clos)
Josep Estelrich i Vadell (de Can Marinons)	Maties Adrover i Palmer

COL.LABORADORS

Miquel Vallbona i Vadell (de Can Gustí)	Macià Adrover i Adrover (de Can Paulo)
M ^a Magdalena Estelrich i Vadell (de Can Marinons)	Maria Adrover i Maimó (de S'Usina)
José M ^a Plaza Nieto	Marc Vallbona i Adrover (de Na Blanca)
Jaume Julia i Adrover (de Can Frare)	Dn. Baltasar Amengual
Bel Rigo (de Can Corraler)	Joana Adrover i Vallbona (de Cas Senyor)
Simó Esquinas i Vadell (de Can Rebeu)	Miquel Vives.

Fotografia
de la
portada:
Pep
Estelrich

BRIL

8

St. Amaro

Molts d'anys a Cosme Julià i Grimalt. (En Cosme Rito).

9

Sta. Maria Cleofas

Molts d'anys a n' Antònia Adrover i Vadell.

1

Divendres Sant
Sta. Teodora

Felicitatats a na Joana Palmer i Amengual (Na Juanita de Son Reus), i a na Maria Angeles Martin Santaelia (Ca'n Paulo).

2

Dissabte Sant
Francesc de Paula

Molts d'anys a Na B'rbara Grimalt i Artigues (Bàrbara de Ca'n Pau).

3

PASQUA

aura).

Feliç aniversari de na Margalida Adrover i Grimalt (Na Margalida de Ca'n Verro) i de en Josep Adrover i Vallbona (Pep d'es Camp d'en Ven

Els de la tercera edat anirem a cantar sales. Si ens podeu donar una pesseta ens anirà bé, perquè hem de comprar uns altaveus; a hores d'ara, a ses nostres reunions, ens costa sentir-nos.

4

St. Zosim

Molts d'anys a Ana Berthelot i Schenk a Magdalena Vadell i Amengual (Madè Magdalena de Ca'n Gustí), a Joan Vadell i Vallbona (Juanet d'es Molf), a Sor Joana Cerdà i Jastrè i a Maria Adrover i Rigo (Maria de las Fusters).

5

St. Vicenç Ferrer

6

St. Celestí

7

San B. de la Sala

Aniversari d'en Jaume Adrover i Rigo (Jaume de Na Burguera), i a na Angela Fernández Bonilla i a na Bàrbara Fiol (S'Usine)

10

II de Pasqua
St. Ezequiel

Fa anys en Miquel Adrover i Maimó (En Miquel de Ca's Saquer), i en Jaume Adrover i Bennàsar (En Jaume de Ca'n Pau).

11

St. Estanislau

Molts d'anys a Joan Fiol i Mas (En Joan Fiol), i a Joan Adrover i Adrover (En Joan d'es Forn).

12

St. Constantí

Aniversari de Margalida Vadell i Rigo (Margalida d'es Molf), de Maria Adrover i Duran, de Joan Vadell i Vadell (Joan de Ca'm Roca)

13

St. Hermenegild

Llorenç Barceló i Taberner (Llorenç de Na Martina) molts d'anys bons.

14

St. Tiburci

Feliç aniversari a en Antoni Adrover i vallbona (Antoni d'es Camp d'em Ventura).

15

St. Teim

16

Sta. Engràcia

Na Bàrbara Pinya i En Pep = Pons se casen. Les hi desitjam molts d'anys de felicitats plegats.

17

III de Pasqua
St. Anicet

Felicitatats a en Miquel Adrover i Adrover (Miquel Verro), i a en Josep Estelrich i Vadell (Pep Marinos).

18 Molts d'anys a na Joana Adrover i Roig (Juanita de Sa Marina).
St. Perecle

19 Aniversari a en Antoni Vallbona i Adrover (Antoni Pu).
St. Vicenç de Colliure

20 A na Maria Manresa i Amengual molts d'anys bons.
St. Sulpici

22 Felic Aniversari a Catalina Vallbona i Roig.
St. Soter

23 Felicitats a en Antoni Adrover i Roig (Antoni de Sa Marina).
St. Jordi

24 Una estirada d'orelles a na Maria Antònia Duran i Riera, i a na Margalida Adrover i Sbert.
IV de Pasqua
St. Fèlix

L'associació de la tercera == edat organitza una conferen== cia-xerrada sobre higiene i = dietètica. Aquesta conferèn== cia la donarà el matrimoni == Bartomeu Roig i Margalida Borràs. Es interessant per a to tes les edats.

25 Molts d'anys a na Margalida Caldentey i Adrover (Margalida de Ca'n Marines), a Miquel Grimalt i Vadell (Miquel de Ca'n Marines)
St. Marc

26

St. Isidor

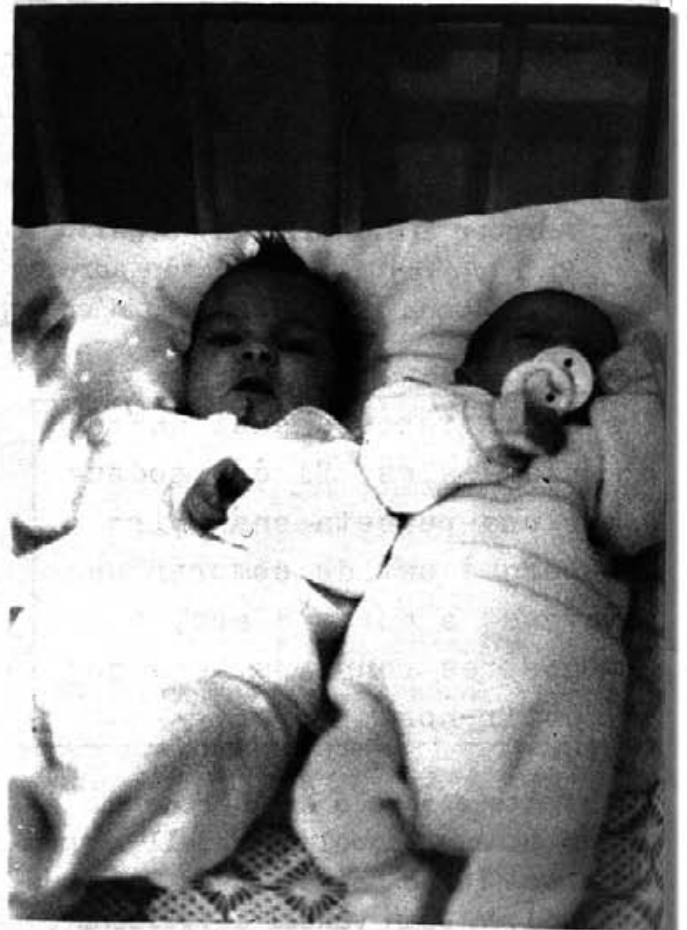
27

Verge de Montserrat

28 Felic aniversari a Miquela Estelrich i Adrover (Miquela Marinons) i en Bartomeu Adrover i Adrover (Tomeu Caminer)
St. Pere Chanel

29 Molts d'anys a na Francesca Adrover i Roig (Francesca de Na Blaca), Joan Dimas Bermúdez Adrover (De ca'n Paulo), i a na Joana Adrover i Moyano (Joana de Ca's Fusters)
Sta. Caterina de Sena

30 Felicitats a en Sebastià Vadell Adrover (Sebastià d'es Clos), en Alejandro Estevez Baena.
St. Pius V

Volem celebrar el naixement de'n Sergi Ramos i Adrover, el passat dia 24 de febrer. Enhorabona Diego i Miquela. Així mateix, varem assistir al bateig d'aquests dos nins tan guapos de la foto en Miquel Rigo i Adrover i N'Alfons Serrano i Adrover. Molts d'anys als pares i padrins. P.E.

PASQUA

" Cercau Jesús de Natzaret, el crucificat. Ha ressuscitat, no hi és aquí."
St. Marc, 16, 1-8.

Cap nova més bona per la humanitat que la Ressurrecció de Jesús. La millor notícia pel món.

Pasqua cada any és la gran festa i l'església plena de goig proclama els quatre vents l'Aleluia pasqual, que altra vegada estremeix el cor dels creients.

Els cristians no podem viure al marge de l'aconteixement pasqual. Pel baptisme portam el germen de la Ressurrecció " sabem que Crist Ressuscitat d'entre els morts, ja no mor més." St. Pau.

La Ressurrecció del Senyor, és una nova creació, anima el foc sagrat de la nostra esperança i encen el desig de l'amor de Déu com la primavera fa néixer a la vida els branquillons de les plantes després de l'aspre hivernada.

Els evangelistes ens parlen d'un terratrèmol quan el Senyor sortí del sepulcre. Tota la terra feu sentiment de la mort del seu creador el capvespre del divendres sant i la terra amb la Ressurrecció de Jesús també es commou, el Cel i la terra es junten per sempre.

I d'aquest terratrèmol que ho commou tot neix una nova vida, la de Jesús Ressuscitat que il·lumina la vida dels seus seguidors.

L'àngel de la Ressurrecció ens diu ben fort a tots. "No tingueu por. Ha ressuscitat."

Els cristians som com aquelles santes dones temorenques de l'alba del diumenge de Pasqua, que sovint ens demanam " qui ens farà rodolar la pedra." Veim dificultats, problemes, estam atribulats i oblidam que amb la seva Ressurrecció Jesús ha esmicolat totes les pedres, totes les dificultats han estat vensudes si la nostra esperança l'hem fonamentada damunt Ell.

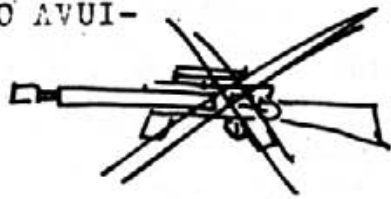
Amics, aprofit l'avinentsa de la nostre tendre comunicació DIES I COSES per donar-vos, les bones festes que l'Aleluia Pasqual s'escampi per totes les nostres cases i contrades vestides de gentil primavera.

Baltasar Amengual

- OBJECCIÓ AVUI -

Vivim en una precària situació de la pau, amb un permanent temor a que es trenqui en una conglagnació apocalíptica que ho destruesqui tot. Existeix un quadre poc consolador que ens parla de inseguretats i precarietat de la vida humana que ens engoixa i inquieta. L'agressió a la dignitat de la vida humana adquireix, a la nostra societat totes les formes imaginables = presons, discriminacions, = tortures, corrupció, drogues, ..

El 28 de Decembre de 1984, aparegué una tímida i discreta legislació sobre l'objecció de consciència que serviria d'eix fonamental per a reelaborar i estructurar noves lleis i esmenes amb les quals ens nodiem protegir els quasi 24.000 objectors de consciència registrats al nostre país. La llei bàsica i decisiva de l'objecció està contemplada al reglament aprovat pel real decret 551/1985 de 24 d'Abril (BOE del 27).

El vessó de l'objecció consisteix essencialment en renunciar al compliment del servei militar, essent aquest commutat per una prestació social substitutària. Principalment es renuncia a la pràctica militar en base a n'els següents motius = Ideològics, ètics, per pròpies conviccions i principis morals. Tots aquest motius se fonamenten bàsicament en un total rebutjament de la violència.

En conseqüència el servei militar per ésser commutat per les següents activitats (totes elles prestacions socials substitutories):

- Serveis socials = poden incloure: protecció de menors, inserció social d'alcohòlics i toxicomans).

Gandi ha estat un dels homes que en aquest segle ha influït més en la consciència pacifista de la humanitat.

- Serveis sanitaris = per exemple a la **Creu Roja**.

- Participació a programes de cooperació internacional.

Amparar-se a l'objecció de consciència que és un sintoma de sensibilització davant la realitat del nostre món, una societat dels límits de la qual són cada dia més estrets i les expectatives estan cada dia més tancades. És evident que l'expressió de la realitat conflictiva mitjançant la paraula és una utopia. La violència emergeix molts de cops sense sentit, i tal vegada una primera passa; pot ser per frenar-la seria renunciar a la pràctica del servei militar.

Resultaria molt més humà comprar tots els doblers de la carrera armamentística en solucionar i subsanar problemes com per exemple la fam: així per una banda moren cada any 40 milions de persones de fam de les quals 15 milions són nins, i per altre banda tenim aquestes altres dades prou significatives = Amb el que costa entrenar un soldat es podrien educar 800 mil lots, el món gasta 1 milió de dolars per minut en armes...

José María Plaza Nieto.

FORMES DE SALUDAR

Toni Vadell Maimó.

En el món hi ha moltes més formes i maneres de saludar sa gent de ses que noltros coneixem. Per aquí no en sortim de: - bon dia-, de moure un poc sa mà-, de dir -"adèu"- o donar-nós-la en prova d'amistat un a sáltre, a donar una besada a una persona que estimam ...

Però heu de saber que segons a quins redols d'Àfrica, els indigens, en lloc de dir, com noltros diriem - Com estàs ? els diven - Com sues ?.

Que els xinesos, quan troben a un amic, en lloc de donar-li sa mà, la sa donen a ells mateixos.

Quan per aquí un visitant se despedeix solem dir, - adèu-, i per Nova Guinea, se posan a qemeqar en veu alta i s'únten de fanq es pits i sa cara.

Que en el llunyà Orient, no se pot xerrar durant ses meniades, perquè es falta de bona educació; en canvi noltros es quant xerram més, com diu aquell.

Que per Àfrica, quan un querrer veu per primera vegada un al.lot, li ha d'escupir, igual quan ha d'usar per primera vegada un arma s'escup sa mà.

Que en Tibet, es una mostra de cortesia a convidats que se despedeixen treure-l's sa llenqua per demostrar que se conversació mantinquda ha estat agradable.

Com podeu veure, ses costums d'un lloca a s'altre del món varien completament.

En el Temps del Rei Luis XIII, va passar una graciosa anècdota on podem veure el que eren fa un temps ses costums:

El Cardenal de França Richelieu, se trobava malalt, i el Rei va anar a fer-li una visita. Però segons ses regles, el cardenal no podia estar ajequt mentres el Rei estès dret o assegut. - Que havien de fer ? Idò, se va fer jeure al Rei.

Així se va complir es protocol.

No fos cosa que ara noltros, en lloc de dir - "adèu" -, traquéssim sa llenqua a ne's veïnat, o li pegàssim una escupinada a sál.lot. Ja estaria ben fet segons a ón, per aquí hi hauria males interpretacions.

Salut i Pau!

PROBLEMES DE CIRCULACIO DE LA SANG. HIPERTENSIO.

Tenir la sang alta és un dels problemes de salut més freqüents. La pressió de la sang dins les nostres artèries depèn de l'elasticitat dels vasos sanguinis i de la quantitat i densitat de la sang. Quan les artèries es tornen rígides i disminueixen la capacitat (l'anomenem arterioesclerosi) o augmenta la quantitat o densitat de la sang per mor del consum de sal o altres substàncies tòxiques hi ha una pujada de sang -hipertensió-.

En una artèria rígida i de poca capacitat o tancada, la sang es troba amb una pressió que en una artèria sana i elàstica, i per això una major resistència a la circulació de la sang. Ben igual que en una manguera poc flexible i estreta en què l'aigua duu major pressió que en una manguera elàstica i oberta.

Sovint la sang alta va junta a un progressiu tancament de les artèries, especialment de les artèries renals. En les persones de més de cinquanta anys aquest tancament es produeix per mor de l'acaramullement de determinades substàncies (gra-

sses, toxines, teixits de cicatrització, residus cel·lulars, minerals) en forma de plaques. Aquestes plaques creixen i s'uneixen entre elles fins que l'artèria perd la seva elasticitat, i a més, creixen cap a l'interior formant capes -com les capes d'una ceba-, i així disminueix el diàmetre intern de l'artèria. A n'això l'anomenem arterioesclerosi.

Els factors principals que produeixen l'arterioesclerosi són: la hipertensió, l'augment de les grasses de la sang (pujada del colesterol), el costum de fumar, la diabetis i l'obessitat.

L'acumulació de substàncies tòxiques en el cos dona lloc a la retenció d'aigua. L'aigua retinguda dilueix aquestes substàncies perjudicials disminuint la seva toxicitat. Aquesta retenció de líquids provoca un augment del volum de la sang i d'aquesta manera, com hem vist abans, puja la pressió de la sang dins l'artèria.

Es molt conegut i s'ha estudiat molt la pujada de la sang pel consum de sal. La sal és una substància tòxica i irritant per la qual cosa produeix una retenció dels líquids en el cos per diluir-la, i d'aquesta forma augmenta el volum de la sang. El mateix mecanisme

me de retenció d'aigua es produeix amb el consum de determinats medicaments: corticoides = (cortisona), píndola anticonceptiva, hormones, tranquilitzants i altres.

-Seguirà el més que ve-

Miquel Vallbona i Vadell

Si vos pensau que es porcs no són entenents, demanau-lli a l'amo En Joan d'es Molf si no se'n va cuidar d'una ventrada de porcells que no més les hi deia "assei-vos"

i alal, es porcs ja eren ben aseguets. Però això sí, sempre demanaven la seva pastilleta de xocó lata.

P.E.

JA TENIM BANC

Sa Punta Grossa
CALA D'OR

Amb un diumenge ben soletjat, es va inaugurar = la sucursal del Banc de Crèdit Balear a Calonge; == després de la cerimònia inaugural el banc va convidar a un refresc a tot el poble. Vàrem poder omplir bé la panxa.

Els desitjam un bon negoci que és el mateix == que desitjar-lo a nosaltres mateixos.

Ah! Com a nota anecdòtica ens han comentat que el rétol que hi ha posat es provisional.

Els guanyadors del concurs "Cares d'ahir" del mes passat varen esser: primer, Na Catalina de Sa Punta, de S'Horta; i segon, en Jaume Frare. Enhorabona.

SOLUCIONS: Toni Tanca i en Mateu de Sa Punta.

BERENAU a n'es

BAR NOU
tant si fa sol
com si plou.

Antoni. Vadell, 2

CALONGE

L'ESPORT ÉS COSA BONA

(TRUC- BILLAR- TERCERA EDAT)

Maties.

* Aquests mesos es truc s'ha convertit amb es joc més popular des poble de Calonge.

Si es mes passat parlavem d'un campionat a nivell de Mallorca ara es n'ha fet un altre a nivell de Calonge.

Parlant del passat hem de dir que en Sebastià Coves i en Francesc Vedell varen anar a Ciutat a la fase final quedant eliminats a la segona volta. Ho varen fer molt bé, però esperem que l'any que vé pugin guenyar.

A aquest torneig local hi participen 22 parelles, quaranta i dos homes i dues dones. Ses valentes son n'Antonia de sa Torre i na Francesca de Na Blanca.

Quan estic escrivint aquesta informació estar tot molt iguèlat pel que no me atrevesc a donar una possible guanyadora, el mes que vé danarem la classificació final.

Vui fer menció especial a les a se i institucions que s'han volgut per col·laborar a la celebració d'aquest torneig: Ajuntament de Santanyi, Fusteria dels germans Vallbona, botiga de Can Palle, Es Crèdit de Calonge, Pintures D'Or, Modes Janine, Tallers de xapa i pintures don Cosme Julià, Fusteria Can Joan Lau, Bar Esportiu, "Los Arcos", geratges Can Sales Servei Ford i Es Forn de Calonge.

S'amicitat i alegria envoltent les partides, cada vespra tothom viu es truc, però lo més esperat es el copert final, això no t'ho puc dir, com diria una que jo conec.

* Es billar agafa força a Calonge. Em pens que no pot estar molt a organitzar-se qualche torneig. Sobre tot els joves canvien les cartes per ses bolles.

Se poden veure estils molt diferents de joc, a es bastó hi ha moltes maneres d'agafar-lo però amb un sol objectiu: entrar sa bolla dins es forat.

Hi ha manies a s'hora de triar es color de ses bolles a entrar. Ses grogues, ningú les vol, sobre tot es casats. Perquè deu esser? Tal vegada, perquè es vermell és es color de sa passió i el groc...

On hi ha discrepàncies == bé és amb sa manera d'arriar== li a sa bolla. Jo som d'aquells que pensen que com més forta és sa castanya molt millor, però n'hi ha que lis agrada jugar == "piano-piano".

* El passat dia 26 de Març, continuant amb les seves activitats diverses, la societat de la tercera edat de Calonge i Cala d'Or varen anar a passejar per Campos (tal vegada en varen ballar una al polèmic... S'Eixam), Lluçmajor, Ciutat, Palma Nova, Paguera, Port d'Andratx (on varen gaudir temps lliure), es Coll des Pi on s'agruparen bé de arròs de peix, pollastre rustit amb patata i verdura i demés.

S'horabaixa, panxa ben ==
plena, anaren a Estallencs, Ba
nyalbufar i per acabar visita-
ren la Granja, d'Esporles.

Tothom s'ho passa tant bé
que ja esperen fer-ne una al-
tre ben prest.

MOTOR.

En el món, hi ha moltes =
classes d'esports, dels quals =
uns són de grans masses i al =
tres són minoritaris, encara =
que a vegades moven molta gent.

Un d'ells és l'esport del =
motor al qual poca gent és a =
feccionat, de totes formes =
molts ho practiquen a la seva =
manera.

En aquestes pàgines a l'es-
port, intentaré acostar-vos un
poc al món del motor d'una for-
ma bàsica per que poguem saber=
un poc més sobre aquest apasio-
nant esport que no és tant pe-
rillós com pareix si es practi-
ca en les condicions adequades=
i amb les llicències i sistemes
de seguretat que demanen.

Sabent ja de que van aques-
tes línies, vos diré que farem=
una sèrie de capítols, els ==
quals es repartiran de la se-
güent manera:

Vos contaré anècdotes que =
passen en aquest esport;

La forma en que l'afeccio -
nat veu i viu aquest esport ==
aquí a Mallorca i especialment=
per aquestes nobles de ner aquí=
(a calonge hi ha un grupet que=
seguim tots aquests esdeveni-
ments). De Mallorca vos ruc par-
lar del que jo he esperimentat:

Que son pujades als puigs:
els "rallys".

D'aquest tipus de proves=
vos podré contar, com ja he dit
les anècdotes, l'afecció com es
prepara una cursa, la tensió =
que hi ha a boxes com es corr i
tot els sistemes de seguretat =
del cotxe i de l'organització.=

Contar-vos un poc la his-
tòria de les curses de Sant Sal-
vador, té una significació espe-
cial, ja que tots coneixem a =
quest monestir; i també vos con-
taré, un poc per damunt, les =
diverses ocasions que jo hi he-
participar.

Macià Adrover.

La nostra gent

Es conco en Biel Maganet

Potser que el qualificatiu més apropiat per determinar el caràcte i la manera d'esser d'es conco en Biel de C'an Maganet sigui el "d'un home molt divertit.

Malgrat que des de fa un parell d'anys arrossegui una sèria malaltia, encara conserva el bon humor i a qualsevol hora està a punt per anar de pell i a contar-ne de les seves. Tan l'hi fa anar de bromes amb els nins com amb els vells, contar un acu dit vert a una fadrina com dir una glosa de picat a un jove. La seva sencillesa i la seva naturalitat fan que les seves bromes tenguin una gràcia difícil de su perar

Quan un nin o una nina se topa amb ell ja s'els alegra el coret i encara que un poc porugament estan promptes a pegar un botet, perquè saben que es conco - en Biel a dins la butxaca hi du caramels i n'hi donarà un a canvi d'un bot. Aquesta afecció per contentar als nins és una costum que l'hi ve de fa molts d'anys, doncs quan encara era jovenet ja feia jugar als al.lots a estira-cabells i donava caramels als guanyadors.

Va neixer el dia 14 de Juliol de l'any 1904 i va anar a l'escola fins que va tenir vuit anys.

Als nou anys -conta es conco e Biel- ja feia clots de garrover, i com que trobaves que me retia tant con a n'es grans me pagaven es mateix jornal que a ells, 9 reials cada dia.

Quan varen obrir Cala d'Or i varen aixemplar sa carretera també hi vaig picar molt, aqua ja nos varen pagar un jornal de un duro. També vaig fer es pot d'en Macià Batlet, es des Clos i es d'en Toni Mel.

De jove ja no es perdia cap bulla o ball de tota la contrada, Calonge S'Horta, Porto Colom, s'Alqueria, Es Llobardes i més enfora encara. Per tot arreu sabien de les seves aventures i a tot lloc tenia amics

-S'any que va entrar sa festa pública, per sa festa de cinquantèsima de S'Horta, en Joan Tanc va pagar cinquanta pessetes perquè jo pogués ballar ses primeres.

I com hi anaveu a tandes de bandes ?

-A peu per tot. Sa primer

bicicleta que varen veure per -
Calonge era d'en Toni Serrilles
i es primer calongí que en va
tenir va esser en Toni des Clos.

Mem contau-nos qualque pas
sada de quan ereu jove.

-Jo vaig matar es Govern -
Un vespre que jo tornava d'un
ball d'Es Llobards me vaig atu-
rar a una taverna de Santanyí i
amb un home d'allà varem posar
macions a veure qui beuria més
i això que jo ja havia begut ben
abastament. Varem beure fins a -
fer un "gasto" de devuit pesse-
tes i dues décimes. El sen demà

de matí me varen dir que aquell
home que havia begut amb mi era
mort. Jo vaig estar ben alerta
a dir res a ningú. I com que a
aquell home l'hi deien de mal-
nom "Es Govern", d'aquí ve que jo
vaig matar "Es Govern".

I com vos vareu arreglar en
aquell temps en què les coses a-
naven tan estretes per fer una
verbena damunt s'era de Ca'n Ma-
rinons ?

-A Calonge voliem fer una
verbena, però ni es capellà ni
es batle de Santanyí nos volien
donar es permís. Mon pare me va

dir que anàs a veure a Don Mateu Bestart, que era es Governador. Don Mateu es meu capità a Àfrica i a mi me deia "es pagés".

I vos va donar permís, el Governador ?

-Si, ell me va dir que me n'anàs i que ja m'enviaria es permís. De tornada quan passava per davant la Sala ja me varen dir que fes sa verbena i que no passàs pena pes permís. I varem fer sa verbena.

Vareu treure pels "gastos"?

-No pagaven entrada però en aquell temps pagaven per ballar i així varem treure per pagar es "gastos".

Va fer el servici a l'Àfrica i en conta un caramull de peripècies. També sen recorda d'una llarga poesia que va fer un company manacorí.

*-Dia cinco de Setiembre
dia triste con razón
fué formado para África
nuestro amado batallón.*

*Ya se separa el vapor
de nuestras tierras queridas
dejando a nuestros padres
con el más grande dolor.*

.....

*Ay monte de Benissala
no es pequeño ni grande
y nuestro batallón recibe
el bautismo de la sangre.*

.....

La contarella sègueix formant tota una historieta de la seva estada amb els moros.

Per acabar li deim a veure si sap cap glosa feta per son pare, que com ja se sap, estava fent rit de glosador.

-Un dia que mom pare passava per davant Es Cup, hi havia ses al.lotes de la casa que se retrataven i ell les va fer aqueixa glosa:

*"Per aquí hi ha coses fines
vaig a refinar-ho
ni hi ha cap ma de pintor
que pinti de cap color
ramell de tant de valor
com son aqueixes fadrines."*

Fins aquí, una petita mostra de com és un dels homes més populars de Calonge. En sap de verdes i de madures i n'hi han passades de tot color, que per contar-les necessitarim d'un espai més gros.

Qué Déu vos don salut, con

Marc

**Confiau-nos també
la tramitació per al
cobrament de la seva**

PENSIÓ

Un servei gratuït per a Vostre

**BANC DE
CREDIT BALEAR**

Es Crèdit

Les monedes de Les Illes

Les nostres illes, al igual que qualsevol altre territori = habitat, gaudí de monedes, tant pròpies com imposades pels règims dominants.

De les primeres que, com a exponent del florent comerç mallorquí durant l'època romana, = tenim constància que circulaven per les illes, podem senyalar = la gran abundància de monedes = d'or, plata i bronze que han estat trobades a Mallorca.

De les següents dominacions tant del vàndals com dels bizantins, no en tenim proves fefaents de qu'ens implantassin cap tipus de moneda.

Sota la dominació musulmana direm que les monedes d'or = duïen el nom de "Dinar"; les de plata, "Dirhem"; i les de coure "Flus". 48 flus valien un dirhem, i 12 dirhems, un dinar. = Han estat descoberts dirhems = del període dels emirs de Dènia i de l'època independent, dinars del període almoràvid i dirhems quadrats de l'almoade, tots = ells encunyats a Mallorca.

Després de la conquesta, = durant els segles XIII i XIV, = circularen per Mallorca:

"Besants", moneda bizantina imitada pels països occidentals, que valia 3 sous i 6 diners.

"Masmodins", monedes musulmanes = 5 sous.

"Morabetins", dels almoràvits, imitats a Castella = 8 sous.

"Melgoresos", de plata de Malgur de França.

"Tornesos", de Tours de França.

"Barcelonesos", de Catalunya.

"Jaquesos", d'Aragó.

El rei conquistador creà, = l'any 1247, el real de València, moneda de velló que havia de circular per València i Mallorca amb exclusió d'altres monedes, però, de fet, a més d'aquest real continuaren circulant les monedes citades anteriorment.

El rei Jaume II creà la = moneda pròpiament mallorquina, = que es baté fins al regnat de Felip V, inclòs.

Les que s'encunyaren durant el regne privatiu de Mallorca foren:

"Real d'or", que valia uns 24 sous.

"Real d'argent o croat", que valia 16 diners.

"Mitg Real d'argent", 8 diners.

"Quart de Real d'argent", = 4 diners.

"Monedes de Velló": el doblar o doblenc, que valia dos = diners. El diner, senar o menut, que valia dues malles. La malla.

Totes les monedes tenien a l'endret la cara del rei i a l'enrevés una creu, la qual, en les d'or, tenia dos travessers.

Hi havia també les monedes imaginàries lliura i sou. Una = lliura tenia 20 sous i un sou = equivalia a dotze diners.

Equivalència de la moneda mallorquina.

Lliura	Sou	Treseta	Dobler	Diner	Malla	Pta
1	20	40	120	240	480	3'
	1	2	6	12	24	0'
		1	3	6	12	0'
			1	2	4	0'
				1	2	0'
					1	0'

Durant el període comprés dins el marc colonitzador de la Corona Catalano-Aragonesa, es a dir, desde l'any 1349 fins a ben entrat el segle XVI, els reis bateren moneda de plata i velló. Pere el Cerimoniós i Ferran el Catòlic n'encunyaren també d'or.

L'augment de valor que experimentà l'or i la plata féu que la moneda mallorquina arribàs a tenir una avalució intrínseca superior a la legal. La conseqüència va ser l'acaparament i fuga d'aquesta moneda i l'aparició de numerari estranger de llei més baixa. Fins i tot s'arribà a l'extrem d'encunyar-se legalment a la seca mallorquina florins d'Aragó.

Per evitar aquesta fuga i remeiar la falta de numerari, s'efectuaren diverses reformes. El rei Martí disminuí la llei de la moneda de plata i velló i augmentà la talla. Una segona reforma féu Alfons el Magnànim en el mateix sentit, i la tercera i més radical, Ferran el Catòlic. En ocasió d'aquesta darra els reals d'or canviaren el nom en el de ducats. També el rei Ferran reglamentà l'any 1507 la taula de Canvis o Taula Numulària, que era una espècie de banc.

Durant els reis de la Casa d'Àustria s'encunyà moneda d'or, plata i velló amb l'escut propi, la figura del rei i la inscripció "Rex Majoricarum", rei de Mallorca.

El rei Felip V i el seu fill Lluís I encara encunyaren moneda mallorquina i n'introduïren una de nova, l'anomenada "Treseta": una peça de velló que valia tres doblers i estava marcada amb l'equivalent de sis diners.

Durant el regnat dels següents reis Borbons d'aquest segle circulà la moneda mallorquina, encara que no se n'encunyà de nova, i juntament amb ella corregué també la castellana. La gent però, seguia comptant amb el sistema mallorquí de lliures, sous, doblers i diners.

L'any 1787 fou clausurada la Seca mallorquina o Casa de la Moneda.

L'any 1808 Mallorca estava quasi incomunicada amb la península a causa de la guerra de la independència; faltava numerari, i per això la Junta Suprema de governs féu encunyar, amb plata=

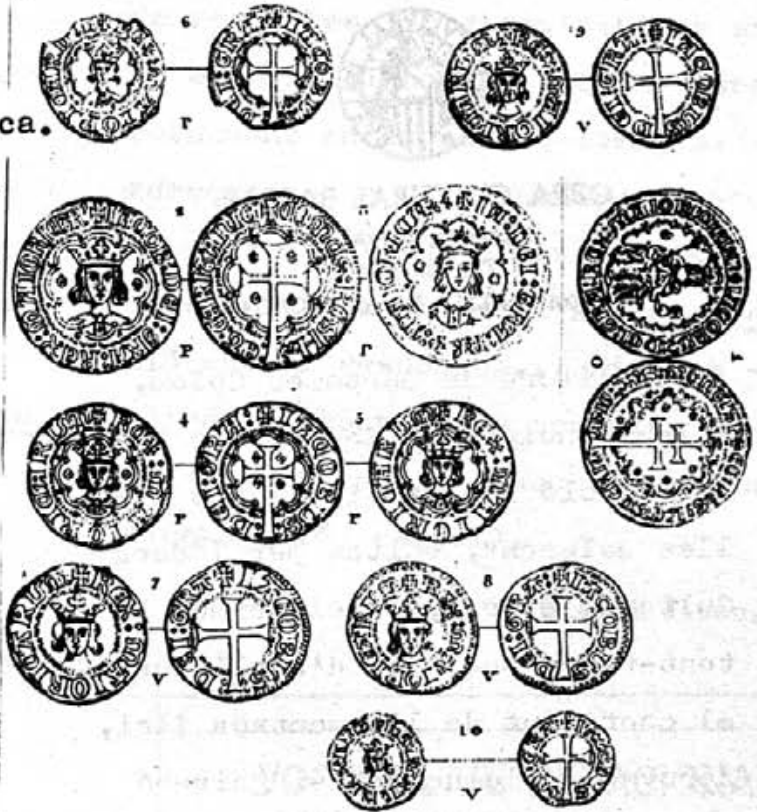

procedent de les esglésies i de donatius, duros de trenta sous= mallorquins que portaven el nom de Ferran VII i l'escut de Mallorca.

L'any 1812 la mateixa Juanta encomanà a la Seca de Catalunya, emigrada a Mallorca a causa de la guerra, la fabricació d'una moneda de velló equivalent al sou mallorquí (12 diners), que duia la figura del rei Ferran VII, rei = d'Espanya i de les Balears.

Amb ocasió de la pesta groga del 1821, l'Ajuntament de Palma establí en el castell de Bellver una fàbrica de moneda que encunyà, també amb plata de les esglésies, duros de 30 sous amb l'escut de Mallorca i la inscripció "Salus populi", al·ludint a la circumstància en què havien estat encunyats.

L'any 1823 es dugué a terme una altra emissió de duros de plata que duien l'escut de Mallorca i la inscripció "Islas Baleares".

Monedes mallorquines: 1. Real d'or. 2 i 3. Reals de plata. 4 i 5. Mitjos reals de plata. 6. Quart de real de plata. 7. Dobler de velló. 8 i 9. Diners de velló. 10. Malla de velló.

(Historia de Mallorca: P. Xamena)

Pep Adrover.

LA BIBLIOTECA DE SANTANYÍ

A La Vila, Santanyí, hi tenim una biblioteca, la qual podriem aprofitar millor. No és gaire lluny, amb deu minuts hi som. Allà hi podem agafar el llibre que volguem i el podem tenir quinze dies amb nosaltres sense haver de pagar res; just hem de treure el carnet de soci. Per això hi hem de dur un retretet de carnet.

Davers cap d'any hi havia 5488 títols, tant en català com estranger; el nombre de persones amb carnet de préstec és 510, les quals al llarg de l'any passat han tret 2574 llibres. També hi ha servei de fotocòpies, gratis pels estudiants.

És una bona biblioteca, encara que té un greu inconvenient per les persones que no estan físicament capacitades per pujar la llarga escala que hi ha del carrer al segon pis a on està. Hi haurien de posar un ascensor per fer-ho un lloc accessible a tothom per qualsevol cosa és un servei públic.

Si no hi heu estat mai i no teniu problemes físics per arribar-hi, anau-hi, trobareu títols interessants de tota casta: novel·les, història, ciència, agricultura... de tot!

J.V.

OBRA CULTURAL BALEAR

Impremta, 1, Pral. - 2^a

Tel. 22 32 99

07001 PALMA DE MALLORCA

El llibre de Bartomeu Colom, "Els principis de la Llei de Normalització Lingüística a les Illes Balears", editat per l'Obra Cultural Balear, és el primer intent-força recíbit- d'analitzar el contingut de l'esmentada llei, aprovada solemnement -i gairebé entusiàsticament- per totes les forces polítiques de les Illes fa devers un any i mig.

Avui en dia, quan el sector públic ha adquirit tanta importància, la supervivència de les llengües depèn més que mai de les decisions polítiques. al nostre cas, la Llei de Normalització Lingüística és l'expressió concreta d'aquesta decisió. Com diu l'autor, estam davant una llei d'objectius "que fixa fil per randa la política a seguir en matèria lingüística".

Aquesta voluntat política, però no es pot concretar només fent una llei. Cal executar-la. I és en aquest moment que el llibre de Bartomeu Colom esdevé molt útil

...i clarificador, per la minuciositat amb què analitza les condicions que es deriven dels principis de la llei. La igualtat plena entre les dues llengües oficials, el fet que el català es consideri la llengua pròpia de la nostra comunitat, la responsabilitat que s'encomana als nostres governants, el dret dels ciutadans a triar la llengua oficial que volem emprar en les seves relacions amb l'Administració, la promoció de la nostra llengua a l'ensenyament, als mitjans de comunicació...; son principis que suposen unes accions concretes dels poders públics. Els hem d'exigir, si volem salvar la llengua, que les duem a terme fins a les darreres conseqüències. El llibre de Bartomeu Colom ens dóna pautes de què podem exigir als nostres representants i suggereix quines decisions polítiques s'haurien de produir per a un correcte desplegament de la llei.

Es tracta, en definitiva, que la llei toqui de peus a terra. més de l'aplicació correcta i seriosa- dels seus principis, fa falta entendre la seva influència a tots els àmbits. Es imprescindible

ble que els Ajuntaments aprovin els seus respectius Reglaments de Normalització Lingüística per regular el seu paper en la tasca de recuperació lingüística, que les escoles explotin al màxim les responsibilitats que es plantegen a la llei, que el nostre govern assumi d'una vegada "la planificació, organització, coordinació i supervisió del procés de normalització de la llengua catalana", tal com mana la llei.

Els ciutadans, però, en tenim la darrera paraula. La lliure elecció lingüística - com diu Colom - "és un dels principis sobre el qual pivota la llei". No serviran

de res totes les disquisicions si no exercim el nostre dret a viure totalment en la nostra llengua: a adreçar-nos a un desconegut sense canviar d'idioma, a tirar instàncies en català i que l'Administració ens hi respongui... Així omplirem de sentit els articles de la llei. Si no, es quedarà en una elucubració estèril.

Miquel Vives.

ASSESSORAMENT ALS SOCIS (RECEPCIO DE TV3 EN STEREO-DUAL)

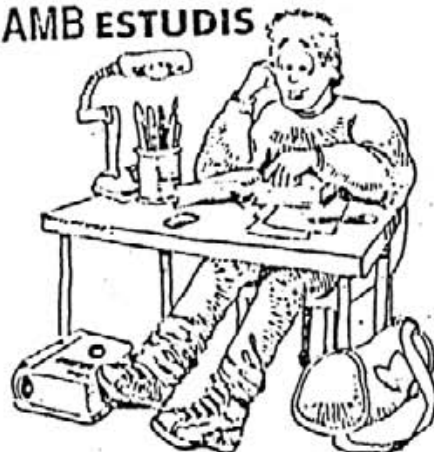
A partir del 15 de març es rebrà a les Illes Balears la TV3 en stèreo-dual (bilingüe).

Permetrà escollir entre la versió en català i la versió original (anglès, alemany, francès, etc.) de pel·lícules, sèries, etc.

En benefici dels socis, i davant el gran nombre de consultes rebudes, OCB i VOLTOR creen un servei d'assessorament sobre totes les informacions relatives a aquesta notable millora de l'oferta de TV3.

TELS: 71.79.48 - 71.48.57
Matins de 10 a 12h.

VOCABULARI RELACIONAT AMB ESTUDIS

Barbarisme	Forma correcta
Quaderno	Quadern
Lliteratura	Literatura
Borrar	Esborrar
Tissa	Guix
Estodiar	Estudiar
Companyero	Company
Recreo	Esplai
Passillo	Corredor
Bombilla	Bombeta
Bolígrafo	Bolígraf
Lapis	Llapis
Sobressaliente	Excel·lent
Bien	Bé

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

EL COLOR DE LES FLORS

Ara que arriba la primavera i els nostres camps comencen a estar fersits de colors i més colors, ¿no vos heu demanat mai el perquè dels colors de les flors? Si vos ho heu demanat, ve't aquí la resposta.

Heu de saber que les flors no són grogues, blanques, vermelles o blaves per capritx, sino que necessiten ser hermoses per sobreviure, ja que del seu poder d'atracció depen que tornin a néixer. Però, ¿per qui han d'esser belles? Ho són, de franc, pels homes i necessiten ser-ho además, pels insectes que faràn possible la seva reproducció, ja que si aquesta es llimitàs a ser realitzada pel vent, perdria el seu caràcter selectiu; ja que aquest desperdiga la polseta reproductora per aquí i allà de forma indiscriminada.

¿Com fa el insecte o l'ocell la selecció de la flor, vos demanareu? Idò molt simple, hi ha una atracció instintiva cap a determinades espècies i inclús cap una sola. Aquest fet és molt beneficiós pels dos, ja que els grànuls reproductors tenen certes garanties d'arribar dels es-

tambres d'una flor a l'estigme = d'altre de la mateixa espècie. = La preferència per una flor determinada no significa que l'insecte es llanci de cap a l'objectiu, sinó que sempre hi haurà un vol de reconeixement previ, al que serà convidat pel color, forma o olor de la flor.

Els colors de les flors són determinats per factors químics, físics o per una barretga dels dos.

L'aspecte de la flor no és captat en la mateixa manera per tots els seus possibles exploradors, pel que els motius d'atracció, seràn diversos. Així, els ocells polinitzadors de les flors tropicals són atraiguts, sobre tot, pels colors escarlata, amb freqüència mesclats amb groc o blau que curiosament són els colors que presenten les seves plomes.

L'abella, pel contrari, no veu el color vermell. Els seus

favorits són el blau i el groc i, però, es precipiten entusiasmes sobre les flors que presenten una coloració per la que són cegues -el vermell-. Això és deu a que els pètals reflexen radiacions ultravioletes; l'ull humà veu la flor vermella, però les abelles ultravioleta.

En cada regió abunden les flors amb els colors més sol·licitats pels insectes de la zona. Per això, en les regions Àrtiques i Sub-Àrtiques abunden flors blanques; en els terrenys desèrtics les més freqüents són les grogues; en paisatges alts i humits es donen les blaves i en els llocs propers al Tròpic abunden les vermelles i púrpures.

També l'olor es motiu d'aproximació per part dels animals. Per exemple, l'escarebat i la ratapinyada, són cecs als colors, però són estimulats bàsicament per l'olfate. Per aquesta raó, moltes espècies vegetals tenen la seva màxima producció d'olor quan el polen és madur i la flor llesta per la reproducció. També s'adapta la secreció d'aromes als distints animals que s'acostaran a elles en diferents moments del dia.

Quan el insecte ja ha arribat a la flor, el seu comportament pot ésser influït per la seva forma i disseny. El moviment és estimulants, el que algunes espècies de flors tenen una morfo-

logia particular en la que s'inclueixen pelets vibràtils de coloració ben visible i d'una mobilitat tant extraordinària que a la menor bufada d'aire els fan oscilar ràpidament, cridant de cop l'atenció dels insectes.

En resum, cridar, captar i fer-se notar, són objectius prioritaris i vitals per les plantes superiors. Aconseguir-ho, per elles, significa sobreviure.

Margalida Adrover i Manresa

Bibliog.: "Respuesta" nº 1.

Aires de Llevant

Publicació mensual

UNA REVISTA ENTRETENGUDA A ON HI TROBAREU ENTREVISTES, GLOBES I POESIA.

Per subscripcions li informaran a l'apartat 28 de Felanitx.

JAIME ARTIGUES VADELL

Bones Menjades!

Carretera Cala d'Or - Cala Ferrera - Tel. 858185

CALA D'OR

Dies i coses 21

PANADES

ROBIOLS

Si ja teniu sa caru en adob i sa confitura feta o comprada aqui teniu receptes per fer ses pastes.

Ingredients per sa panada:

- 1 tassó de suc de taronja.
- 1 tassó d'aigua
- 200 gr. de saim
- 1 tassó d'oli
- Slevat
- i sa farina que es begui.

Ingredients per robiol:

- 1 Taca d'oli
- 1 Taca de suc de taronja.
- 400 grs. de saim o mantega pels diabètics
- 2 cullerades de sucre palu o fructosa pels diabètics
- 3 o 4 vermells d'ou.
- 1/2 Taca d'aigua
- i la farina que es begui.

Preparació de ses dues pastes:

Sa primera passa es mesurar tots els ingredients.

Quan estan ben mesurats se mesclen tots dins un ribell, menys sa farina.

Després, quan està ben remanat lo del ribell, heu d'anar posant-li farina fins que sa pasta és a punt.

I per últim, bones mans i molta paciència

BON PROFIT

Bel de Ca'n Carraler.

passatemps

SOLUCIONS AL PASSAT NUMERO:

MOTS ENCREUATS:

HORIZONTALS: 1. Kimbomba, Urania. 2. Un, Ruc, Na, Oros. 3. Etna, Agil, Tió. 4. Te, Nas, lG, A, Ca. 5. Erica, Marítim, V. 6. Segar, lts, A, Ara. 7. Sn, Clemència. 8. P, A, Amar, DS, naR. 9. Oncle, R, Iaia, A. 10. Unic, Ala, SRA, aM.

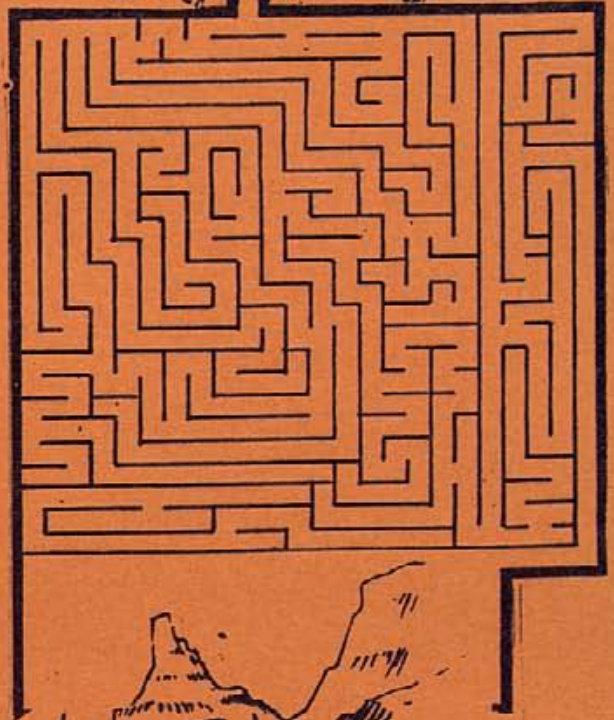
VERTICALS: 1. Xuetes, Pou. 2. Interés, NN. 3. M, N, Ignaci. 4. Branca, lG. 5. Ou, Aar, AB. 6. MC, S, Cm, A. 7. B, A, Milà, L. 8. Anglaterra. 9. aicraM. 10. U, L, ediS. 11. Ro, Atansar. 12. Art, l, G, ia. 13. Noi, Maina. 14. isoC, raA, A. 15. A, Ava, = Ram.

ENDEVINALLES:

1ª. Es Sol. 2ª. La Mar. 3ª. Ses Campanes. 4ª. Una Escopeta.

PROBLEMA DE LòGICA

- 1.- L'esportista de MADRID, ni nasqué en 1970, ni juga a FUTBOL.
- 2.- GOMEZ no té per nom propi el de LLUIS.
- 3.- Qui es diu PERE i el jugador de FUTBOL nasquen el mateix any.
- 4.- Ni RUIZ ni DRODRIGUEZ jugen a HANDBOL.
- 5.- ANGEL no és de BARCELONA ni nasqué en 1965.
- 6.- El jugador de TENNIS te per nom JOAN.
- 7.- LOPEZ no nasqué en VALLADOLID ni ho fagué en 1961.
- 8.- El jugador de FRONTÓ és de SEVILLA.
- 9.- El jugador de HANDBOL es diu ANGEL i el nascut en 1961, JOAN.
- 10.- RUIZ nasqué a SEVILLA i LOPEZ en 1965.

NOM	LLINATGE	CIUTAT	ANY	ESPORT

JOVE PAGES DE BON POSAT, NECESITA DONA QUE TENGUI TRACTOR. Per favor, enviau foto de tractor. (Els de segona mà abstenir-se).

Cares D'ahir.

FUSTERIA

GERMANS VALLBONA

NOLTROS NO CONEIXEM AQUESTES QUATRE BERGANELLES DE LA FOTOGRAFIA, SI VOLTROS SABEU QUI SON, ESCRIVIU ELS SEUS NOMS I MALS NOMS, A UN PAPER QUALSEVOL I POSAU-LO DINS UN SOBRE, NO OBLIDEU EL VOSTRE NOM, ADRESSE I TELEFON.

PODEU GUANYAR UNA CAMILLA, QUE SERA DONADA PER SA FUSTERIA DELS GERMANS VALLBONA.

GERMANS VALLBONA,
SA FUSTERIA MES BONA.

(Nota: El sobre s'ha de entregar en el Bar Nou, abans del Diumenge 17 d'Abril.)

AL MANCO N'HEU D'ENDEVINAR DUES

ANUNCIAU-VOS

A

DIES I COSES

TELF.

65-78-20

65-80-02

65-71-82

PERRUQUERIA

HORARI

Primavera-estiu
de Dimarts a Dissabtes.

Perruqueria:

de 10 h. - 20 h.

Depilació i Manicura:

de 16 h. - 20 h.

VOS DESITJAM UNES BONES FESTES

Sebastià Roca